

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Zielonej Górze

LZG-4100-02-01/2013
P/13/091

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Zielonej Górze
ul. Podgórna 9a, 65-213 Zielona Góra
T +48 68 410 66 00, F +48 68 410 66 39
lzg@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/13/091 – Wykonanie budżetu państwa w 2012 r., cz.15 – sądy powszechne
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Zielonej Górze
Kontroler	1. Oskar Zadrejko, gł. specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 84856 z dnia 4.01.2013 r. [Dowód: akta kontroli str. 1-2]
Jednostka kontrolowana	Sąd Rejonowy w Nowej Soli, ul. Piłsudskiego 24, 67-100 Nowa Sól
Kierownik jednostki kontrolowanej	Monika Dembowskiak, Prezes Sądu [Dowód: akta kontroli str. 4-5]

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Uzasadnienie oceny ogólnej

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie¹ wykonanie planu finansowego Sądu Rejonowego w Nowej Soli za 2012 rok.

Należności z tytułu opłat i grzywien sądowych, stanowiące dochody budżetu państwa, były naliczane, ewidencjonowane i windykowane prawidłowo, m.in. w oparciu o wewnętrzną Instrukcję ewidencji i windykacji należności sądowych.

Ulgi w zakresie należności stanowiących dochody budżetu państwa udzielane były po szczegółowej analizie materiału, w oparciu o odpowiednie przepisy m.in. ustawy z dnia 6 czerwca 1997 Kodeks karny wykonawczy² i ustawy z 20 maja 1971 Kodeks wykroczeń³.

Realizacja wydatków odbywała się w sposób celowy, gospodarny i zgodny z planem finansowym.

Zamówienia publiczne udzielone zostały prawidłowo, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych⁴ (**Pzp**) oraz wewnętrznymi procedurami wydatkowania środków publicznych.

Stwierdzono jedynie nieprawidłowość w zakładowym planie kont Sądu, tj.: brak konta 245 Wpływy do wyjaśnienia. Badanie próby 143 zapisów i dowodów księgowych metodą MUS na łączną kwotę ok. 1.051 tys. zł wykazało błąd systematyczny polegający na nieprawidłowej ewidencji w zapisach księgowych daty dowodu księgowego oraz daty operacji gospodarczej (błędem objęte były wszystkie 143 dowody) i inne błędy o charakterze formalnym dotyczące 17 dowodów/zapisów na łączną kwotę ok. 134 tys. zł. Nieprawidłowości te nie miały jednak wpływu na sprawozdawczość budżetową bieżącą i roczną.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Dochody budżetowe

Opis stanu faktycznego

1.1. Planowanie i realizacja dochodów budżetowych

W 2011 r. Sąd uzyskał dochody w wysokości 2.853 tys. zł, co stanowiło 99% wykonania dochodów w roku poprzednim oraz 89% planu. Niezrealizowanie planu w całości

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

² Dz. U. Nr 90, poz. 557 ze zm.

³ Dz. U. z 2010 r. Nr 46, poz. 275 ze zm.

⁴ Dz. U. z 2010 r. Nr 113, poz. 759 ze zm.

spowodowane było trudnością zaplanowania rzeczywistej kwoty dochodów, pochodzących głównie z opłat sądowych i zasądzonych kosztów, grzywien, mandatów i innych kar. Stopień wykonania dochodów w stosunku do planu i roku ubiegłego wyjaśniła H. Przepiera starszy księgowy, następująco:

Plan dochodów na 2012 r. został sporządzony na podstawie wytycznych Ministerstwa Finansów ze wzrostem w stosunku do roku poprzedniego o realny wzrost PKB. Dochody planowane były (...) na podstawie wykonania za I kwartał oraz przewidywanego wykonania za rok. (...) Plan nie został wykonany w pozycji opłat i kosztów cywilnych i na podstawie analizy dochodów można wnioskować, że jest to związane z mniejszą ilością składanych wniosków oraz pozwów w stosunku do roku poprzedniego.

[Dowód: akta kontroli, str. 29, 71-74]

Największe dochody zrealizowane przez jednostkę stanowiły grzywny i opłaty sądowe, stanowiąc 97,6% ogółu dochodów (dochody z tytułu grzywien ujęte w paragrafie 057 wyniosły 957,2 tys. zł, a z tytułu opłat sądowych ujęte w paragrafie 069 - 1.828 tys.).

Sposób naliczania i prowadzenia ewidencji należności sądowych Prezes Sądu określiła w „Instrukcji w sprawie ewidencji i windykacji należności sądowych w Sądzie Rejonowym w Nowej Soli”⁵.

[Dowód: akta kontroli, str. 29, 33-42]

Analiza grupy 30 dochodów, z zastosowaniem doboru celowego, o łącznej wartości 97.383,46 zł (3,4% ogółu dochodów) wykazała, że:

- ewidencję dochodów prowadzono w odrębnym systemie komputerowym - Dzienniku Należności Sądowych, w którym prowadzono ewidencję dla poszczególnych grup dłużników na podstawie kart dłużników, podstawą ujęcia w księgach były sprawozdania miesięczne NS-1;
- należności z tytułu dochodów budżetowych wymierzane były w wysokości określonej w przepisach prawa, w sposób kompletny;
- dochody kwalifikowane były w sposób prawidłowy.

Podstawą naliczania należności stanowiących dochody budżetu państwa były wyroki lub postanowienia Sądu, zasądzające lub ustalające wartość m.in. grzywiny, kosztów sądowych, zaliczek na opinie biegłych.

[Dowód: akta kontroli, str. 45-53]

Dochody budżetowe przekazywane były na rachunek budżetu państwa w terminach określonych w §13 pkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 11 stycznia 2008 r. w sprawie szczegółowych zasad prowadzenia gospodarki finansowej i działalności inwestycyjnej sądów powszechnych⁶.

[Dowód: akta kontroli, str. 54-69]

Ustalone
nieprawidłowości

W przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

1.2. Należności pozostałe do zapłaty

Wartość należności do zapłaty na koniec 2012 r. wyniosła 1.281,4 tys. zł (w tym zaległości netto 1.197,7 tys. zł) i kształtowała się na poziomie roku poprzedniego (1.272 tys. zł). Struktura należności przedstawiała się następująco:

- grzywny karne – 932,4 tys. zł,
- grzywny cywilne – 0,9 tys. zł,
- opłaty cywilne – 41,7 tys. zł,
- opłaty i koszty karne – 287,7 tys. zł,
- koszty sądowe w sprawach rodzinnych – 18,6 zł.

[Dowód: akta kontroli, str. 30]

W 2012 r. w Sądzie umorzono należności na łączną kwotę 225.470 zł (10.130 zł umorzenia ze względu na przedawnienie wykonania, 215.339,53 umorzenia na wniosek bądź z urzędu), co stanowiło 17% należności do zapłaty. Na raty rozłożono 290,6 tys. zł (22,7%

⁵ Zarządzenie nr 36/2011 z dnia 30 grudnia 2011 r.

⁶ Dz. U. Nr 11, poz. 69 ze zm.

należności) oraz odroczone zapłatę należności w wysokości 20,9 tys. zł (1,6% należności). Należności, o których mowa wyżej, dotyczyły grzywien i opłat sądowych. Nie wystąpiła sytuacja przedawnienia ze względu na brak dochodzenia należności.

W celu zapewnienia skutecznej i efektywnej kontroli zarządczej w zakresie ewidencji i windykacji należności Prezes Sądu wprowadziła Instrukcję w sprawie ewidencji i windykacji należności sądowych, o której mowa wyżej.

[Dowód: akta kontroli, str. 31, 33-42]

Analiza 5 spraw dotyczących umorzenia należności sądowych, na łączną kwotę 6.952,38 zł, wykazała, że należności umorzone zostały po przeprowadzeniu szczegółowych postępowań windykacyjnych, na podstawie przepisów ustaw Kodeks wykroczeń i Kodeks karny wykonawczy. Przyczyną umorzeń należności było przedawnienie należności, śmierć dłużnika oraz niemożność wyegzekwowania ze względu na brak majątku i bezskuteczność egzekucji.

[Dowód: akta kontroli, str. 43]

Ustalone
nieprawidłowości

W przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w badanym obszarze.

2. Wydatki budżetowe

Opis stanu
faktycznego

2.1. Planowanie wydatków budżetowych

W 2012 r. dokonano 35 zmian w planie finansowym. Wnioski Prezes Sądu o zmiany w planie finansowym były każdorazowo akceptowane przez dysponenta wyższego stopnia, tj. dyrektora Sądu Okręgowego w Zielonej Górze, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości w sprawie szczegółowych zasad prowadzenia gospodarki finansowej i działalności inwestycyjnej sądów powszechnych. W wyniku zmian zwiększono plan wydatków o 662,1 tys. zł. Zmiany wynikały z potrzeby dostosowania planu do przewidywanego wykonania w zakresie m.in. wynagrodzeń pozostałych pracowników sądu, opłat i podatków, kosztów postępowań sądowych, odszkodowań. W listopadzie zwiększony został plan wydatków o 429,6 tys. zł z przeznaczeniem na wynagrodzenia dla kuratorów (§ 3030) oraz zabezpieczenie kosztów postępowania sądowego i prokuratorskiego (§ 4610). Sąd nie zdołał zrealizować zwiększonych wydatków i na koniec roku dokonano zwrotu środków w kwocie 216.920,48 zł.

Jako przyczynę niezrealizowania wydatków w zaplanowanej wysokości H. Przepiera podała w wyjaśnieniach niezrealizowanie wydatków przyznanych na ryczałty kuratorskie. Środki w kwocie 100.000 zł przyznane zostały 30.11.2012 r. bez wniosku Sądu i ze względu na krótki okres realizacji nie zostały wykorzystane. Ponadto nie wykorzystano również środków na postępowanie sądowe w § 4610 z uwagi na to, że zostały zaplanowane w wyższej kwocie na przewidywane zobowiązania dotyczące 2012 roku, które są realizowane w roku następnym, ale powinny mieć pokrycie w planie finansowym roku którego dotyczą.

Jednostka nie korzystała ze środków finansowych pochodzących z dotacji ani z rezerw budżetowych.

[Dowód: akta kontroli, str. 80-121, 124, 133-134]

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

Opis stanu
faktycznego

2.2. Realizacja wydatków budżetowych

Zrealizowane wydatki Sądu w 2012 r. wyniosły 9.720,3 tys. zł, co stanowiło 97,2% planu oraz 101% wydatków zrealizowanych w roku poprzednim. Największe różnice między planem a wykorzystaniem dotyczyły m.in. kosztów postępowania sądowego (wykonanie 88,4%), zakupu usług telekomunikacyjnych (wykonanie 64%), zakupu energii (81,7%) i zakupu usług pozostałych (wykonanie 93,5%).

Jednostka nie realizowała wydatków majątkowych. Do największych wydatków bieżących należały: różne wydatki na rzecz osób fizycznych (454,7 tys. zł, 79% roku poprzedniego), zakup usług pozostałych (248,7 tys. zł, 115% roku poprzedniego), koszty postępowania sądowego (810,6 tys. zł, 105% roku poprzedniego), zakup materiałów i wyposażenia (187,4 tys. zł, 96% roku poprzedniego).

[Dowód: akta kontroli, str. 122-123]

Analizując losowo dobraną próbę wydatków o wartości 1.051.304,45 zł (10,8% wydatków ogółem), opisaną w pkt 3 niniejszego Wystąpienia, ustalono, że:

- wydatki mieściły się w planie finansowym jednostki, były celowe i rzetelnie skalkulowane;
- w sytuacji zapłaty po terminie, np. za rachunki biegłych sądowych lub faktury za badania DNA, usługodawcy nie wnosili o zapłatę odsetek, w pozostałych wypadkach płatności następowały w terminie;
- wydatki na zakup towarów i usług poprzedzone były procedurą przewidzianą w **Pzp**, a w przypadku, gdy zachodziły przesłanki określone w art. 4 ustawy **Pzp**, stosowano wewnętrzne procedury wydatkowania środków publicznych.

[Dowód: akta kontroli, str. 128, 295]

Podsumowując działania podejmowane w celu racjonalizacji i oszczędności w wydatkowaniu środków Prezes Sądu M. Dembowiak wyjaśniła m.in., że:

- wydatki środków publicznych dokonywane były zgodnie z procedurami wynikającymi z przepisów Prawa zamówień publicznych oraz procedur określonych Zarządzeniem nr 26/2007 (procedury wydatkowania środków publicznych – przyp. kontrolera),
- wydatki podlegały planowaniu, a przy sporządzaniu planu dokonywana była analiza potrzeb jednostki na podstawie zapotrzebowania z poszczególnych komórek, zużycia materiałów w latach poprzednich, potrzeb remontowych.

W wyniku podjętych działań w 2012 r. zaoszczędzono ok. 73.627,50 zlecając doręczanie korespondencji pracownikom Sądu, a przeprowadzenie postępowań o udzielenie zamówienia publicznego pozwoliło uzyskać niższe niż w 2011 r. stawki za sprzątnięcie pomieszczeń Sądu, dostawę wody pitnej, czy abonament dla urządzeń informatycznych FortiGate i FortiAnalyser. Zmniejszono również w 2012 r. koszty usług telefonii stacjonarnej.

[Dowód: akta kontroli, str. 126, 141-144]

Ustalone
nieprawidłowości

W przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

2.3. Prawidłowość udzielanych zamówień publicznych

W 2012 r. Sąd udzielił jednego zamówienia publicznego w trybie przetargu nieograniczonego oraz dwóch zamówień realizowanych w ramach umów ramowych. Przygotowanie i prowadzenie postępowań w zakresie udzielania zamówień publicznych należało do zadań Wydziału Administracyjnego Sądu. W jednostce wprowadzono procedury wydatkowania środków publicznych oraz udzielania zamówień publicznych⁷. Procedury obejmowały regulamin wydatkowania środków publicznych oraz zasady udzielania zamówień publicznych powyżej i poniżej kwoty, od której uzależnione było stosowanie ustawy **Pzp**. Zasady powoływania i pracy komisji przetargowej ustalone zostały w odpowiednim regulaminie ustalonym przez Prezesa Sądu.

[Dowód: akta kontroli, str. 135-140, 145]

⁷ Zarządzenie Prezesa Sądu nr 26/2007 z 3 września 2007 r.

Przedmiotem zamówienia, udzielonego w trybie przetargu nieograniczonego, było utrzymanie czystości w budynkach Sądu. Zamówienie udzielone zostało z zastosowaniem przepisów ustawy **Pzp**. Umowa z wybranym dostawcą, podpisana została 27.12.2012 r., zgodnie z przeprowadzonym postępowaniem. Wartość zamówienia wyniosła 40.562 zł netto (49.891,44 zł brutto). Świadczenie usług przewidziano w okresie od 1.01. do 31.12.2013 r. Do końca 2012 r. jednostka nie wydatkowała środków na realizację zamówienia.

W ramach postępowania o udzielenie zamówienia publicznego na utrzymanie czystości w budynkach Sądu powołana została komisja przetargowa, zgodnie z przepisami **Pzp** i ww. regulaminem. W przedmiotowym wniosku o wszczęcie postępowania o udzielenie zamówienia publicznego określono m.in. zasadność zamówienia, zgodność z planem finansowym, opis przedmiotu zamówienia i wartość szacunkową zamówienia.

[Dowód: akta kontroli, str. 146-174]

W wyniku podpisania umów ramowych Sąd udzielił zamówień publicznych na świadczenia usług pocztowych w obrocie krajowym i zagranicznym w zakresie doręczania przesyłek pocztowych, w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2013 r. oraz na dostawę oprogramowania z systemem informacji prawnej wraz z licencją w okresie od 18 grudnia 2012 do 31 grudnia 2013 r. Wartość udzielonych zamówień wyniosła odpowiednio brutto 710.054,52 zł i 9.152,43 zł.

Zamówienia publiczne w ramach umów ramowych udzielono zgodnie z postanowieniami ustawy **Pzp**, tj. m.in. przeprowadzono negocjacje z dostawcą i zaproszono do złożenia oferty. Osoby biorące udział w postępowaniu po stronie zamawiającego złożyły wymagane oświadczenia o niepodleganiu wyłączenia z postępowania oraz sporządzono przedmiotowe protokoły postępowań.

[Dowód: akta kontroli, str. 175-199]

W 2012 r. Sąd realizował zamówienie udzielone w trybie z wolnej ręki na usługi pocztowe. Wartość zamówienia wyniosła 550.000 zł netto, a umowa obowiązywała 12 miesięcy od daty podpisania, tj. 23.12.2011 r. Zamówienie zrealizowane zostało zgodnie z umową.

[Dowód: akta kontroli, str. 203-210]

Analiza 3 zamówień o wartości netto nieprzekraczającej 14.000 euro wykazała, że zamówienia udzielone zostały zgodnie z przyjętymi procedurami wydatkowania środków publicznych tj.:

- sporządzony został przedmiotowy wniosek,
- przeprowadzona została analiza rynku w celu wyłonienia dostawcy, mając na uwadze celowość i oszczędność w dokonywaniu wydatków,
- do dostawcy skierowano zapytanie ofertowe,
- podpisano umowę o udzielenie zamówienia,
- sporządzono przedmiotowy protokół postępowania.

Wykonanie udzielonych zamówień odbywało się zgodnie z zawartymi umowami.

[Dowód: akta kontroli, str. 211]

Roczne sprawozdanie o udzielonych zamówieniach sporządzone zostało i przekazane Prezesowi UZP, zgodnie z art. 98 **Pzp**.

[Dowód: akta kontroli, str. 201-202]

Ustalone
nieprawidłowości

W przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

2.4. Środki zgromadzone na rachunkach pomocniczych.

Rachunki pomocnicze w Sądzie, dotyczące wpłaty od osób fizycznych i prawnych, niesłużące obsłudze budżetu państwa, utworzone zostały zgodnie z postanowieniami rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie szczegółowych zasad prowadzenia gospodarki finansowej i działalności inwestycyjnej sądów powszechnych.

W 2012 r. w jednostce funkcjonowały pomocnicze rachunki bankowe: rachunek sum depozytowych i rachunek sum na zlecenie, otwarte decyzją Prezesa Sądu, zgodnie z § 15 ww. rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości.

Na rachunku sum na zlecenie gromadzone były środki wnoszone przez strony w postępowaniach prowadzonych na podstawie Kpc w celu finansowania czynności połączonych z wydatkami. W ciągu roku na rachunek wpłynęły środki w wysokości 249.521,54 zł, a wartość nierozliczonych zaliczek na 31.12.2012 r. wyniosła 102.118,93 zł. W kontrolowanym okresie jednostka nie finansowała zadań zleconych do wykonania przez inne jednostki organizacyjne.

Na rachunku sum depozytowych gromadzone były obce środki pieniężne, takie jak: sumy sporne w postępowaniu sądowym, kaucje, poręczenia, wadia, stosownie do postanowień §18 rozporządzenia. Wartość depozytów złożonych w ciągu roku wyniosła 9.522.320,93 zł, a nierozliczone depozyty na 31.12.2012 r. wyniosły 3.684.846,31 zł.

[Dowód: akta kontroli, str. 212-216, 218-225, 364]

Ustalone
nieprawidłowości

W przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

2.5. Zatrudnienie i wynagrodzenie

W 2012 r. wydatkowano na wynagrodzenia 5.988,4 tys. zł, co stanowiło 103,1% wydatków roku poprzedniego. Stan zatrudnienia na 31.12.2012 r. wynosił 98,5 etatu, w porównaniu z 97,5 na koniec 2011 r. Wydatki na wynagrodzenia zrealizowano w 99,8% zaplanowanej wysokości. Struktura zatrudnienia na koniec 2012 r. przedstawiała się następująco:

- urzędnicy i obsługa – 53,5 etatu,
- kuratorzy – 22,
- sędziowie – 17,
- referendarze – 3,
- asystenci sędziów – 3.

Zmiana w zatrudnieniu, w stosunku do roku poprzedniego, wynikała z powołania sędziego, w marcu 2012 r. przez co skład sędziowski osiągnął planowaną liczbę 17 sędziów. Przeciętne wynagrodzenie wzrosło, w porównaniu z rokiem poprzednim, w grupie kuratorów o 3,6%, sędziów o 1,9% i referendarzy o 5,0%, zgodnie z przyjętym planem finansowym jednostki.

Wydatki na wynagrodzenia zrealizowano zgodnie z planem finansowym.

[Dowód: akta kontroli, str. 296-299]

Ustalone
nieprawidłowości

W przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

2.6. Umowy zlecenia i umowy o dzieło

W 2012 r. w Sądzie zawarto umowy zlecenia na łączną kwotę 95.359,37 zł, z czego: zlecenia na kwotę 64.318,97 zł dotyczyły świadczenia usług biurowych na rzecz poszczególnych wydziałów Sądu, zlecenia na 14.347,70 zł dotyczyły świadczenia usług archiwalnych oraz konserwacji i napraw bieżących, a za zlecenie doręczania korespondencji wydatkowano 16.693,40 zł.

Umowy zlecenia dla 4 pracowników Sądu, zawierane na cały rok, dotyczyły doręczania najpilniejszych przesyłek poleconych na obszarze działania Sądu, poza godzinami pracy Sądu. Wykonanie zleceń było potwierdzane i akceptowane przez kierownika właściwej komórki Sądu. Świadczenia wykonywane przez pracowników wykonywane były poza godzinami pracy Sądu i nie kolidowały z obowiązkami wynikającymi ze stosunku pracy. Wartość wykonanych zleceń wyniosła 16.693,40 zł. W wyniku zlecenia doręczania korespondencji pracownikom Sąd zaoszczędził w 2012 r. 32.947,50 zł⁸.

[Dowód: akta kontroli, str. 226-227]

⁸ Doręczono 8.786 przesyłek po 1,90 zł za przesyłkę (łączny wydatek 16.693,40 zł). Przy opłacie pocztowej 5,65 zł za przesyłkę Sąd wydatkowałby na przesyłki 49.640, 09 zł.

Zlecenia dla osób niebędących pracownikami Sądu dotyczyły przede wszystkim wykonywania czynności zleconych w sekretariatach Wydziałów Sądu, polegających m.in. na:

- rejestrowaniu danych dotyczących podmiotów w prowadzonych sprawach,
- prowadzeniu terminarzy rozpraw i posiedzeń,
- przygotowywaniu wokandy,
- generowaniu wezwań i powiadomień o terminach rozpraw/posiedzeń,
- generowaniu i ewidencji korespondencji seryjnej,
- sporządzaniu protokołów rozpraw i posiedzeń.

Umowy zlecenia w ww. zakresie zawarto z 10 osobami, a łączna wartość wydatków na umowy wyniosła 65.318,27 zł (64.318,97 zł usługi biurowe na rzecz komórek sądu i 1.000 zł usługi archiwalne).

Analiza 15 umów o wartości 46.527,27 zł (48,8% wartości wszystkich zleceń) wykazała, że:

- zadania wykonywane w ramach umów zlecenia należały do zadań publicznych i zakresu działania Sądu,
- przedmiot umowy został zrealizowany zgodnie z umową,
- kwoty wypłat ujęte zostały w planie finansowym jednostki,
- wynagrodzenia wypłacane były zgodnie z postanowieniami umów,
- zakres prac zleconych mieścił się w zakresie obowiązków pracowników Sądu.

[Dowód: akta kontroli, str. 228-270, 283-294]

Zasadność zlecenia prac w sekretariatach Prezes Sądu Monika Dembowskiak wyjaśniła następująco:

Na przestrzeni roku 2012, w związku z pojawiającymi się sygnałami od Przewodniczących i Kierowników Wydziałów oraz Sędziów Wizytatorów o konieczności zapewnienia odpowiedniej obsady kadrowej, wobec braku przydzielenia nowych etatów urzędniczych, zawierane były umowy cywilno-prawne.(...) Jednocześnie dodam, iż nie podjęcie żadnych działań zmierzających do zapewnienia prawidłowej obsady sekretariatów sądowych mogłoby w sposób bezpośredni, przyczynić się do naruszenia prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowych bez nieuzasadnionej zwłoki.(...)

Osoby wykonujące czynności zlecone, rekrutowano spośród byłych stażystów skierowanych do odbywania stażu dla osób bezrobotnych przez Powiatowy Urząd Pracy w Nowej Soli. Są to osoby, które znają zakres obowiązków, kulturę pracy Wydziału, stopień złożoności i trudności zadań oraz dają rękojmię prawidłowego wykonania czynności zleconych. Tylko tacy zleceniobiorcy powodują, iż przedmiot umowy będzie wykonany w sposób prawidłowy, rzetelny i terminowy.(...)

Podpisywanie umów cywilno-prawnych wiązało się za każdym razem z analizą potrzeb i posiadanych środków pieniężnych ujętych w planie finansowym Sądu. Umowy zawierane były tylko w razie niezbędnej konieczności i w celu realizowania zadań jednostki.

[Dowód: akta kontroli, str. 272-282]

Ustalone
nieprawidłowości

W przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w badanym obszarze.

3. Księgi rachunkowe

Opis stanu
faktycznego

W Sądzie wprowadzona została polityka rachunkowości zawierająca elementy wymienione w art. 10 ust 1 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości⁹(**uor**) oraz:

- instrukcja kasowa,
- instrukcja obiegu i kontroli dokumentów księgowych,
- procedury kontroli finansowej gospodarowania środkami publicznymi.

Przyjęty plan kont był tożsamy z planem kont określonym w programie komputerowym wykorzystywanym do ewidencji księgowej oraz zgodny z postanowieniami rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 5 lipca 2010 r. w sprawie szczególnych zasad rachunkowości oraz planów kont dla budżetu państwa...¹⁰, za wyjątkiem braku konta bilansowego 245 „Wpływy do wyjaśnienia”. W jednostce nie występowały operacje gospodarcze dotyczące wydatków

⁹ Dz. U. z 2009 r. Nr 152, poz. 1223 ze zm.

¹⁰ Dz. U. Nr 128, poz. 861

pochodzących z budżetu Unii Europejskiej, rozliczeń między jednostkami oraz dofinansowania z budżetu państwa, w związku z czym w planie kont nie wprowadzono odpowiednich kont.

Polityka rachunkowości zawierała opis systemu informatycznego z wykazem modułów, procedur i funkcji, zasady ochrony danych, metody dostępu i zabezpieczania, zgodnie z art. 10 ust. 1 pkt 3 *uor*. Aktualna wersja oprogramowania została zatwierdzona do stosowania przez Prezes Sądu.

[Dowód: akta kontroli, str. 300-311, 315-318]

Ewidencja księgowa w jednostce prowadzona była przy pomocy systemu komputerowego Xpertis, moduł Finanse i księgowość, na 6 stanowiskach roboczych. Oprogramowanie spełniało wymogi określone w ustawie o rachunkowości, tj. m.in.:

- system zapewniał ciągłość numeracji w dzienniku i dziennikach częściowych oraz zapewniał kontrole kompletności zapisów,
- umożliwiał bieżące zatwierdzanie zapisów,
- możliwe było stwierdzenie czy wydruk zestawienia obrotów i sald dotyczy zamkniętego okresu,
- system wymusza zamykanie miesięcy,
- możliwe było udostępnienie ksiąg w postaci elektronicznej.

Instrukcja obiegu i kontroli dokumentów księgowych zawierała m.in.:

- zasady obiegu i zatwierdzania dokumentów księgowych,
- osoby uprawnione do kontroli merytorycznej i formalno-rachunkowej dowodów księgowych,
- terminy przekazywania dokumentów pomiędzy komórkami,
- określenie osób odpowiedzialnych za wykonywanie poszczególnych czynności w ramach systemu rachunkowości.

[Dowód: akta kontroli, str. 314]

Badanie próby 143 zapisów i dowodów księgowych metodą MUS na łączną kwotę 1.051.304,45 zł, tj. 10,8% ogółu wydatków, wykazało błąd systematyczny polegający na nieprawidłowej ewidencji w zapisach księgowych daty dowodu księgowego oraz daty operacji gospodarczej, wymaganej art. 23 ust. 2 pkt 1 *uor*, (błędem objęte były wszystkie 143 dowody) oraz inne błędy o charakterze formalnym dotyczące 17 dowodów/zapisów na łączną kwotę 134.245,99 zł. Nie stwierdzono nieprawidłowości mających wpływ na sprawozdawczość bieżącą i roczną.

Populacja wydatków do badania wyniosła 2.370.151,82 zł, ryzyko statystyczne określono na poziomie 18%. Do badania nie dobierano dowodów metodami niestatystycznymi.

[Dowód: akta kontroli, str. 319-322, 324]

Wobec powyższego NIK wydaje opinie: w zakresie wiarygodności ksiąg w odniesieniu do sprawozdawczości bieżącej i rocznej – pozytywną, natomiast w zakresie zgodności (poprawności formalnej zapisów księgowych) – negatywną.

Ustalone
nieprawidłowości

W przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Zgodnie z § 14 ww. rozporządzenia Ministra Finansów, wprowadzone zostały plany kont dla jednostek budżetowych, stanowiących podstawę opracowania zakładowego planu kont. W załączniku nr 3 rozporządzenia przewidziano wprowadzenie konta 245 „Wpływy do wyjaśnienia”, służące do ewidencji wpłaconych, a niewyjaśnionych kwot należności z tytułu dochodów budżetowych. W zakładowym planie kont Sądu nie wprowadzono takiego konta. Wartość wpływów do wyjaśnienia, które powinny zostać zaewidencjonowane na koncie 245 wyniosła 53.794,74 zł.

Główny księgowy Sądu Agata Suchocka wyjaśniła, że:

(...) w jednostce nie wprowadzono konta bilansowego 245 „Wpływy do wyjaśnienia” przez niedopatrzanie. Jednak w wyniku ustaleń niniejszej kontroli zobowiązują się do wprowadzenia do planu kont w tut. jednostce konta bilansowego 245 i tym samym dostosowania wewnętrznych zasad rachunkowości do wymogów określonych w obowiązujących przepisach. W sytuacji braku tego konta wpływy do wyjaśnienia dotyczące dochodów budżetowych ujmowane były na koncie 221.

[Dowód: akta kontroli, str. 325, 328]

2. Stosownie do art. 21 ust. 2 uor, błędy w dowodach księgowych mogą być poprawiane przez skreślenie błędnej treści lub kwoty, z utrzymaniem czytelności skreślonych wyrażeń lub liczb, wpisanie treści poprawnej i daty poprawki oraz złożenie podpisu osoby do tego upoważnionej.

Zapis księgowy powinien zawierać co najmniej datę dokonania operacji gospodarczej, określenie rodzaju i numer identyfikacyjny dowodu księgowego stanowiącego podstawę zapisu oraz jego datę, jeżeli różni się ona od daty dokonania operacji, oznaczenie kont – art. 23 ust. 2 **uor**.

Badanie ww. próby 143 dowodów księgowych, o łącznej wartości 1.051.304 zł, wykazało, że:

- wszystkie badane dowody ujęte zostały w księgach rachunkowych z nieprawidłową datą dowodu oraz datą operacji gospodarczej, niewynikającą z dowodu;
- 2 dowody (o wartości 21.865,85 zł) ujęto w księgach z innym nr identyfikacyjnym niż zapisany na dowodzie;
- w 5 przypadkach (o wartości 50.976,20 zł) nieprawidłowości dotyczyły sposobu nanoszenia korekt i poprawek na dowodach księgowym;
- na 2 dowodach (o wartości 3.623,56 zł) brak było akceptacji wydatków pod względem merytorycznym;
- w 8 przypadkach (na łączną kwotę 57.780,38 zł) ustalono niekompletność dekretacji, polegającą na braku wskazania klasyfikacji budżetowej wydatku.

Odnosząc się do ww. nieprawidłowości, główny księgowy w 2012 r. Agata Suchocka, wyjaśniła, że:

Błąd systematyczny dotyczący błędnej daty w księgach (...) był wynikiem braku unormowań w przepisach wewnętrznych jednostki i różnej interpretacji poszczególnych dat przez pracowników Oddziału finansowego tut. jednostki.

Brak dekretacji dotyczący księgowania faktur korygujących dot. Frankowania przesyłek pocztowych wynikał z tego, iż jest to rozliczenie faktury „pierwotnej”, który to dokument został prawidłowo opisany i zadekreutowany, w związku z powyższym uznano, że nie ma konieczności powtórnej/dublowanej dekretacji.

Mylna numeracja dwóch dowodów księgowych (...) tj. rozbieżność w numeracji między księgami rachunkowymi a dokumentem papierowym powstała w wyniku pomyłki pracownika.

Nie potrafię wyjaśnić braku akceptacji merytorycznej 2 dowodów księgowych. W związku ze zmianą obsady na stanowisku głównego księgowego wyniki niniejszej kontroli trafią do osoby pełniącej aktualnie obowiązki głównego księgowego jednostki.

[Dowód: akta kontroli, str. 323]

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości, działalność kontrolowanej jednostki w badanym obszarze.

4. Roczne sprawozdania budżetowe oraz kwartalne sprawozdania w zakresie operacji finansowych

4.1. Mechanizmy zapewniające kontrolę prawidłowości sporządzania sprawozdań

Opis stanu faktycznego

Zakres oraz podstawę prawną sporządzania sprawozdań budżetowych określono w Ogólnych zasadach prowadzenia ksiąg rachunkowych zatwierdzonych przez Prezes Sądu, wg których sprawozdania powinny być sporządzane zgodnie z zasadami i w terminach określonych przez Ministra Finansów w rozporządzeniu z 3 lutego 2010 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej¹¹ oraz rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości w sprawie szczegółowych zasad prowadzenia gospodarki finansowej i działalności inwestycyjnej sądów powszechnych.

Sprawozdania budżetowe sporządzane przez Sąd każdorazowo były podpisywane przez głównego księgowego jednostki i akceptowane przez Prezes Sądu.

[Dowód: akta kontroli, str. 329-342]

¹¹ Dz. U. Nr 20, poz. 103

4.2. Prawidłowość i rzetelność rocznych sprawozdań budżetowych oraz kwartalnych sprawozdań w zakresie operacji finansowych

Opis stanu faktycznego

Sprawozdania budżetowe w zakresie zrealizowanych dochodów i wydatków (Rb-27 i Rb-28), o stanie środków na rachunkach bankowych (Rb-23) oraz w zakresie operacji finansowych (Rb-N i Rb-Z) sporządzone zostały w oparciu o dane wynikające z ewidencji księgowej, każdorazowo podpisane przez Prezesa Sądu i księgowego i przekazane w terminach określonych w załączniku nr 44 do rozporządzenia Ministra Finansów. Sprawozdania sporządzone zostały prawidłowo pod względem formalnym i przekazywane zgodnie z ww. rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości.

Jedynie dochody wykonane, wykazane w sprawozdaniu rocznym Rb-23 i Rb-27 zaniżone zostały w stosunku do ewidencji dochodów na koncie 130 o kwotę 7.566,63 zł, wykazaną w sprawozdaniu Rb-23 w pozycji „Środki pieniężne w drodze”.

W złożonym w sprawie wyjaśnieniu starszy księgowy H. Przepiera podała, że *Dochody w kwocie 7.566,63 zł uznano jako nienależne naszej jednostce (zostały wykazane jako wykonane przez Sąd Rejonowy we Wschowie i nieprzekazane) i wykazując je w sprawozdaniu powiellilibyśmy dochody wykonane. Dochody te zostały wykazane w sprawozdaniach jako przekazane. Dochody w ww. kwocie zostały przekazane na nasz rachunek najprawdopodobniej przez pomyłkę, zamiast na rachunek budżetu państwa. W związku z powyższym po konsultacji z Sądem Apelacyjnym w Poznaniu wykazaliśmy te dochody jak wyżej i zaksięgowaliśmy je dowodem wewnętrznym PK na Wn 141 Ma 222.*

[Dowód: akta kontroli, str. 312-313, 329-363]

Najwyższa Izba Kontroli opiniuje pozytywnie roczne sprawozdania budżetowe oraz kwartalne sprawozdania w zakresie operacji finansowych.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w badanym obszarze.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹², wnosi o:

1. Aktualizację planu kont o konto 245 „Wpływy do wyjaśnienia”.
2. Zapewnienie prawidłowej ewidencji dowodów księgowych w zakresie daty dokumentu i operacji gospodarczej.
3. Zapewnienie kompletnej kontroli finansowej dowodów księgowych oraz prawidłowej dekretacji uwzględniającej klasyfikację budżetową wydatków.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Zielonej Górze.

¹² Dz. U. z 2012 r., poz. 82 ze zm.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania
wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Zielona Góra, dnia 22 marca 2013 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Zielonej Górze

Kontroler
Oskar Zadrejko
główny specjalista kontroli państwowej

Dyrektor
Włodzimierz Stobrawa

.....
podpis

.....
podpis